

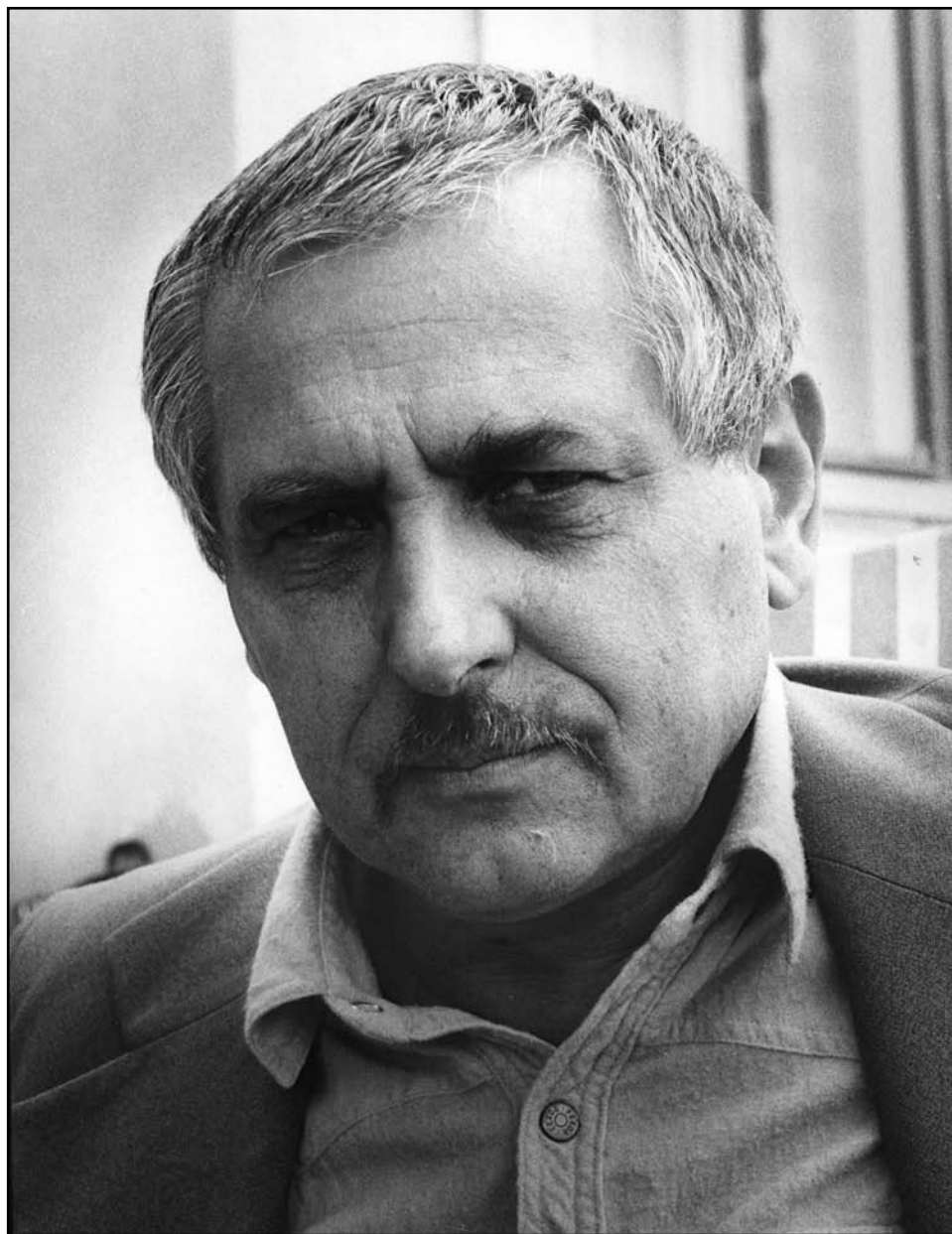
Füzi László

Búcsú Hatvani Dánieltől

2006. október 13-án, három hónappal hetvenedik születésnapja előtt elhunyt Hatvani Dániel, lapunk egyik alapító szerkesztője, 1974 és 1988 közötti főszerkesztője. Tevékenysége meghatározta a lap szellemi arculatát, a szociografikus szemléletmódot, a neve által jelzett időszakban vált a *Forrás* havi megjelenésű folyóirattá, az általa kialakított működési formák sok vonatkozásban a mai napig jellemzik szerkesztőségi munkánkat.

Hatvani Dániel Tiszaderzszen született 1937-ben, a szegedi egyetemen szerzett jogi diplomát, 1960 végétől újságíróként dolgozott a Petőfi Népe szerkesztőségében. Az írással már egyetemistaként eljegyezte magát, Kecskemétre kerülése után a Kiskunságban is jelentek meg írásai, a *Forrás* szerkesztőségének a folyóirat indulása óta tagja volt. Varga Mihály eltávolítását követően, 1973. november 1-jétől lett a lap főszerkesztője, 1974 januárjában szerepelt a neve főszerkesztőként a folyóiraton először. Nevéhez kapcsolódik az addig kéthavonta megjelenő folyóirat havonkénti megjelentetéséhez szükséges feltételek megteremtése (lépcsőzetesen történt ez, előbb évente tízszer, majd tizenkétszer jelent meg a lap), ehhez kapcsolódóan a szerkesztőségi munka kereteinek és a szerkesztőség szerkezetének kialakítása, máig hatóan. Mindezek azonban csupán a külső kereteket jelentik, annál is inkább, mert Hatvani Dániel tizenöt éven keresztül volt a lap főszerkesztője, így munkája meghatározó jelentőségűnek bizonyult a folyóirat történetében. Elfogadva a Varga Mihály által megteremtett alapokat, a *Forrás* látókörét egyrészt a szociográfia további hangsúlyos szerepeltetésével, irodalomtörténeti-elméleti háttérének megteremtésével, másrészt pedig az ehhez az irányzathoz kötődő szépirodalom közlésével bővítette. Szerkesztése alatt rendszeresen jelentek meg interjúk, Hatvani Dániel készítette őket, elemzések a harmincas évek nagy szociográfiai hullámával kapcsolatosan, és tanulmányok, recenziók az újonnan megjelent szociográfiai kötetekről. A hetvenes-nyolcvanas években vita folyt arról, hogy létezhetnek-e egyáltalán irányzatos folyóiratok, erre a vitára utalva ki kell mondani, hogy a *Forrás* a hetvenes évek második felében és a nyolcvanas évek elején irányzatos folyóirat volt, Hatvani Dániel legfőbb érdeme ennek megteremtésében mutatkozott meg. A *Forrás* irányította rá a figyelmet az 1943-as szárszói konferenciára, a népi kollégiumokra, a népi mozgalomhoz kapcsolódó könyvkiadásra, s így tovább, másrészt pedig kereste azokat a pontokat, amelyeken keresztül ez a hagyományvilág tovább éltethető lett volna, itt ismét csak a mozgalommá szerveződés mintáira, a tanácskozásokra, a könyvkiadásra gondoltok. A történetiség mellett a szociográfiák révén a napi élet gondjai is helyet kaptak a lapban, Hatvani Dániel ezek tisztázásához kereste a történeti háttérrel.

Hatvani Dániel a szerkesztői munkája mellett jelentős költői-írói-szociográfusi munkásságot mondhatott a magáénak, ám ahogyan az lenni szokott, a szerkesztői munka „ránőtt” mindarra, amit megteremtett, a szerkesztés eseményei, a *Forrás* körüli történések nagyobb figyelmet kaptak, mint írói-költői munkásságának összetevői. Első verseskötete még 1965-ben jelent meg (*Üvegcserepek*), ezt újabb verseskötetek (*Koronaakác*, 1975;

Hatvani Dániel (Balget Iskander fotója)

Totemarc, 1979), szociográfiai könyvek (*Füst száll fölfelé*, 1977; *Vízalatti harangok*, 1989) és prózai kötetek (*Homokfolyam*, 1984; *Erre csörög a dió*, 1989) követték, 1997-ben jelent meg a *Tilalomfák árnyékában* (*Egy irodalmi főszerkesztő emlékirata*) című emlékezése. Kecskemétről való távozását követően Békéscsabán élt, előbb az *Új Auróra* című folyóiratot, majd annak utódjaként a *Napóra* című lapot szerkesztette, ennek megszűnte után Diósjenőn, majd Budapesten, azután Szatmár községben, később pedig Bodrogkeresztúron élt, közben újabb köteteket jelentetett meg, s új kötetei állnak megjelenés előtt.

Írói-költői világát két alapvető vonás határozta meg, ezek közül az egyik annak a helyzetnek és közegnek a megismerésére irányult, amelyikben élt, a másik pedig a kitörési pontok megtalálását tűzte ki célul. Az elsők között volt, aki a kecskeméti és a Kecskemét környéki világot riportokban, interjúkban és szociográfiákban felmérte, ebben szerepet játszott történelmi érdeklődése is. Ezt a tudást elbeszéléseiben is hasznosította. A folyamatosan kialakuló kelepcehelyzeteket nem tudta elfogadni, elbeszéléseiben meghatározó szerep jut a kiutat kereső hősöknek. Igaza volt Szekér Endrének akkor, amikor arról beszélt, hogy Hatvani otthon érzi magát a homokvilágban: „Hatvani igazi tengere nem a kék víz végtelenje – olvashatjuk a jellemzést –, hanem a Duna–Tisza közének homok-sivatagja, a ‚csillagokig‘ felérő nyárfákkal, ‚szöcsketermő aszályal‘. Ez a homokvilág az ő otthona, itt érzi jól vagy rosszul magát, itt kísérli meg a lehetetlent: rejtett kalózlobogójával költői tengerre szállni”. Másrészt viszont igaza volt a verseskönyveket szemlésző Lengyel Balázsnak is, aki azt emelte ki, hogy Hatvani Dániel legfőbb törekvése a paraszti lét múltjával való szembefordulás. Ez a kettősség ellentmondásokat rejtett magában, aligha tévedünk, ha azt mondjuk, hogy az ellentmondásokból származó feszültségek táplálták a műveit.

Ha hirtelen megszakadt pályájára visszatekintünk, azt látjuk, hogy a legjobb éveit Kecskeméten töltötte, s azt is látjuk, hogy kecskeméti éveinek középpontjában a *Forrás* formálása állt. Az, ami az ő életében a *Forrás* után következett, az az útkeresés volt, most hirtelen ennek is vége szakadt.

Folyóiratunk megjelentetését a
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma,
a Nemzeti Kulturális Alap

nka
Nemzeti Kulturális Alap

és a

József Attila Kulturális és Szociális Alapítvány
támogatja.